

70 Vuotta

Prof. Vilho Niitemaa, Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunnan puheenjohtaja, täytti 70 vuotta 16.3.1987. Siirtolaisuusinstituutti maalautti hänen muotokuvansa kiitokseksi siitä merkittävästä työstä, jota prof. Niitemaa on tehnyt ensin instituutin aikaansaamisessa ja sitten johtavissa luottamustehtävissä koko instituutin toiminnan ajan. Einari Koivukankaan maalaama muotokuva paljastettiin Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunnan kevätkokouksen jälkeen 13.3. Airueina olivat kanslisti Seija Sirkiä ja tutkija Matti Simpanen.

Helsingissä syntynyt Vilho Niitemaa tuli ylioppilaaksi vuonna 1936, joten hän kuuluu sukupolveen, joka parhaassa nuoruudessaan joutui keskelle toisen maailmansodan tapahtumia. Historian opiskelija Vilho Niitemaa valmistui maisteriksi vuonna 1941 ja hänen Baltian keskiajan historiaa käsittelevä väitöskirjansa valmistui 1949.

Vuonna 1955 Vilho Niitemaa nimitettiin Turun yliopiston yleisen historian professoriksi Kaarlo Jantereen seuraajana. Tämä sattui ajankohtaan, jolloin Turun yliopiston voimakas laajentuminen alkoi. Pieni opiskelijajoukko kasvoi satapäiseksi laumaksi. Tässä yhteydessä ei ole tärkeää tuoda esiin professori Niitemaan saavutuksia yliopiston opettajana ja tutkijana muilta osin kuin mitä ne liittyvät siirtolaistutkimukseen.

Professori Niitemaan toiminnalle on ollut luonteenomaista ennakkoluulottomuus ja kansainvälisyys. Tämä ominaisuus kuuluu niille, jotka pystyvät luomaan institutionaa-

lisesti pysyviä saavutuksia. Kansainväliset yhteydet olivat varmasti taustana, kun Niitemaa v. 1963 aloitti suomalaisen kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojektin; ensin antamalla oppilailleen siirtolaisuuteen liittyviä laudaturtyöaiheita ja sitten käynnistämällä laajat materiaalin keruuprojektit Suomessa ja ennen kaikkea Yhdysvalloissa.

Taitavana hallintomiehenä Niitemaa tajusi pian, että tehtävän laajuus - varsinkin kun siihen sisällytettiin myös lähisiirtolaisuus - vaatii kiinteämpää organisoitumista. Tarvittiin akateemisen perustutkimuksen ohella myös sovellettua tutkimusta valtionhallinnon, ensin ensisijaisesti työvoimaministeriön, sittemmin myös muiden hallinnonalojen tarpeisiin. Tältä pohjalta perustettiin Siirtolaisuusinstituuttsäätiö, jonka hallituksen puheenjohtajana Vilho Niitemaa toimi vuodet 1974-84. Vuodesta 1984 lähtien hän on ollut valtuuskunnan puheenjohtajana.